

SANTA BÀRBARA

full parroquial

VILAFRANCA DE BONANY

Dip. Leg. 26-1980 núm. 51 DESEMBRE 1984

PERSONATGES POPULARS

ANTONI CAMORT

Dels 365 dies de l'any hi ha dates més significatives unes que les altres; per ventura les que més, són les festes de Nadal, que ara s'acosten. Són dies que conviden al record d'aquelles persones que, adornades de particulars qualitats, es guanyen les simpaties dels qui les enrevolten.

Posseïdor d'aquests distingits valors va esser l'Amo Antoni Camort, un fadrí vell que vivia tot sol a una casa petita i vella, que ara ja no existeix, en el carrer de l'Església. No tenia més companya que una moixa clapada de blanc i negre, a la que tenia gran estima.

D'ofici tallador de pins, va esser un gran professional en el maneig de la destreal. Segons els entesos, tenia prou manya per fer caure el pi a la part que més convenia. Amb el tall llis ras de terra, les soques quedaven marcades amb el signe de la seva maestria.

El llenyater era de complexió forta, de cara eixuta i ossos granants, gran i prim com un fus i un empedernit fumador de pipa. Per tot això, els xavals el cridaven pel sobrenom de Torrepipes.

Per la seva situació de fadrí, li bastava fer quatre dies de feina a la setmana. El dissabte i el diumenge els dedicava a gastar les sobranques, i el dilluns a descansar. Els cafeters l'apreciaven. Era bon parroquià. La tasca del dissabte i el diumenge era recórrer, una i altra vegada, els cafès. No feia el camí debades acompanyat d'en "Cordallina", el seu gran amic, en totes les estacions cuidava d'empinar el colze.

Tenia bona parleria i ocurrencies ràpides i agradoses. "Si ho haguessis pensat bé, en lloc de xarumar tant t'haguessis casat", li deia Madò Apolònia "del Barber" que regentava el cafè Ca'n Paloni; i Antoni, tot rabent, li va respondre: "ho sents, Apolònia, si no m'he casat és de bé que ho he pensat".

No sabia fer una O amb un tassó, però tenia la mania de passar per lletrut. En una ocasió, la tia Apolònia afinà que llegia el diari a l'enrevés, i li preguntà: ¿que diu avui el diari, Toni? I rapidament va tenir la contesta: "un barco girat". Efectivament, el vaixell també estava a l'enrevés.

És d'admirar l'aguant d'aquest excelent bevedor que, per xarumbar que estàs, no va molestar mai a ningú, i pel seu propi peu arribà sempre a ca seva. Només una sola vegada, recorda el seu veïnat, l'amo En Toni Torretes, que devers mitjanit

va sentir graponetjar a les portes, i va esser ell que s'havia errat de portal. L'agafà pel braç i el duqué a colgar. La moixa li rastrejar la butxaca i, com sempre, no hi faltà el roegó de pa que li duia per sopar.

L'Amo Antoni Camort era conegut per tota la gent del poble, amic de tothom, no estava disgustat amb ningú. Des dels grans fins als més petits, se divertien amb la seva habilitat en ordenar uns fets imaginaris que ningú més era capaç de treure's del cap. El tallador, entobiat de fantasies, vivia feliç en la idea que els seus pensaments, com una espècie de màgia, se convertien en realitats. Embuixat amb les eves imaginacions, encara que no sabia llegir ni escriure, amb la seva oratòria, deixava embadalits tots els qui l'escoltaven.

Era forta la seva curolla amb allò que ell deia de tenir "molt de bo". Havia madurat la idea de tenir gran amistat amb el Capità General. Per cert, són moltes les anècdotes contades per aquest home acarregat d'il·lusions, amb la bona intenció de resoldre problemes de les seves amistats.

No sols el nostre enigmàtic i popular PERSONATGE va rebre molts de favors (que no hi ha prou espai aquí per detallar-los) sinó que també (i aferrau-vos fort) li era formada la guàrdia totes les vegades que visitava el quarter de Cavalleria. Fins i tot, en una ocasió que havia de dinar amb el General, va esser retardada en una hora la sortida del tren de Ciutat.

És increïble la facultat de retenció d'aquest home que, amb les mateixes paraules, amb igual força i la mateixa entonació, esmenussava aqueixa espècie de rondalles, igual avui que al cap de vint anys, convençut que allò que deia era pura i efectiva veritat.

És deplorable que ciutadans coneguts i estimats, com l'Amo Antoni Camort, tan arrelats a la Vila, per falta de pública assistència hagin hagut d'acabar a fora terme els darrers dies de la seva existència. És una pena que l'eufòria que ara existeix en moltes persones per ajudar als nostres padrins, i que llavors ja tenien prou poder en les seves mans, no haguessin pensat que els vellets d'aquell temps també eren de carn i os, i tenien uns sentiments tan sensibles com els d'ara.

Per això, i només això ja bastaria, per donar la benvinguda a la Democràcia, que ha servit per a despertar tan nobles sentiments.

Bartomeu Esatraný

DECRET DE

NOVA PLANTA

La setmana passada, dimecres 28 de Novembre, es compliren els 169 anys d'aquell dia, trist pels mallorquins, de la firma del DECRET de NOVA PLANTA. Era l'any 1715. Conseqüència de la victòria militar, el centralisme borbònic arrasava les institucions mallorquines i començava la llarga (i mai del tot victoriosa) persecució contra la dolça llengua en la qual, encara avui, les nostres mares ensenyen als seus infants el nom de Déu, de les persones i de les coses.

Un grup de cristians ens reunirem a celebrar la nostra FE encarnada dins el món que tenim avui. Com és costum, començarem llegint un tros de les Sagrades Escriptures. D'un llibre del Vell Testament, el I del Macabeus, que descriu una situació del poble d'Israel uns dos-cents anys abans del naixement del Bon Jesús, que, cosa té semblant a la feta del 1715. Us oferim el tros que llegirem:

"En aquells dies, el rei Antíoc (rei de Siria que havia ocupat i dominava el poble d'Israel, abans que el dominassin els Romans) va decretar que de tots els seus dominis se n'havia de formar un sol poble unificat. Per tant, cada regió o país conquistat havia d'abandonar els seus costums propis.

El rei envià missatgers a Jerusalem i a les viles de Judà amb ordres per escrit que intimaven lleis estranyes al país. Quedava prohibit oferir sacrificis al santuari i abolit el dissabte i les festes. Manava la profanació del lloc sant i de les persones sagrades, i l'erecció d'altars i temples per sacrificar-hi porcs i altres animals que la Llei de Moisès prohibia.

En endavant se suprimia la circumscisió. L'intent era que oblidassin la Llei judaica i canviassin els seus costums. La desobediència seria castigada amb pena de mort. Tal era la substància de les cartes que Antíoc envià a tot el regne. Va anomenar inspectors que urgissin l'execució de les ordres. Finalment manà que oferissin sacrificis en cada poble de Judà.

Se'ls ajuntaren els renegats de la Llei del Senyor, que eren bastants, i feien més mal que una calabruixada; de manera que la gent d'Israel que es podia escapar s'havia de refugiar en coves i amagatalls.

L'any cent quaranta-cinc de l'era del grecs, el dia 15 del mes de Casleu, es va arribar al súmmum de la profanació. Llavors cremaren encens a les places i a les portes de les cases.

Tots els llibres de la Llei que trobaven, els esqueixaven i en feien una fogatera. Si descobrien que qualcú guardava a ca seva un sol llibre sagrat dels jueus, o que observava la llei del seu poble, era executat, tot d'una, complint el decret reial.

Oprimien brutalment els israelites que, un dia cada mes, tractaven de sorprendre per les ciutats. D'acord amb el mateix decret, condemnaven les dones que havien circumcidat els seus fills. Els penjaven els infants pel coll, saquetaven les seves cases, i mataven els qui havien practicat la circumscisió.

N'hi hagué molts, però, del poble d'Israel, que es mantingueren fermes, i es resistiren a trepitjar les lleis del seu poble. S'estimaren més morir que deixar-se contaminar amb menjars prohibits i violar l'Aliança de Déu. I, de fet, van morir. El poble d'Israel visqué aterroritzat".

UN PERSONATGE DE LA VILA

El P. Josep Nicolau Bauzá, que, des de València mai oblida la seva Vila, ens envià tres narracions curtes, o més bé, si voleu, tres anècdotes que formen part de la història menuda i entranyable del nostre poble. Tenen com a protagonista un home ben conegut i encara recordat pels nostres padrins: En Nadal.

El P. Nicolau ens ha demanat que diguéssim que unes xerrades amb Mestre Andreuet li ajudaren a recordar un caramull de petits detalls de la vida d'En Nadal.

Aquí teniu la primera de les tres narracions.

=====

Era un exemplar únic. Un d'aquests personatges que tothom coneix, que ningú acaba d'entendre, però que, en cert sentit la gent admira i pel qual, al fons, tothom té un glop d'estimació.

Els homes el miraven passar amb un posat mig de simpatia, mig de compassió, quan anava d'una part a l'altra, amb les seves passes llargues, amb els seus peus grossos, tot resolt, descalç moltes vegades com un pelegrí i altres calçat amb espadnyes, amb el capell de feltre aficat fins a les orelles, com si tengués por de que qualcú li prengués.

Son pare era fuster, però ell no tenia ofici determinat. Feia la feina que se li presentava, i vivia del que li donaven o guanyava amb el seu treball.

"Nadal, ¿podries venir, demà, a exercmar en el torrent? Nadal, ¿vols venir, la setmana que ve, a garbetjar? Nadal, ¿pots venir, avui al capvespre, a pujar sacs damunt sa sala?..."

Una cosa s'havia de tenir en compte: En Nadal no se posava mai a la feina sense haver berenat. Si un sac buit no s'aguantava, tampoc ell se trobava amb forces fins haver fet provisió de calories.

Encara que oficialment no tenia ofici, a la pràctica, en tenia dos. Dos oficis molt eclesiàstics. Un, era tocar les campanes; l'altre, manxar quan tocava l'orgue.

I, sobretot el de tocar les campanes, el tenia ben gelós. Quan vengué de Campanet, en carro, el rector Riera, per prendre possessoria de la rectoria de Vilafranca, després d'unes oposicions, qualcú li digué a En Nadal que li llevarien l'ofici de campaner; i ell s'enfadà fort, com si li haguessin tirat damunt un peu un ferro flametjant.

Tots els diumenges, quan havia tocat

el darrer, deixant caure la corda de la campana segona -"Na Bàrbara"- se n'anava a complir el seu segon ofici eclesiàstic: el de manxador.

Les manxes de l'orgue eren llavors com les dels ferrers d'aquell temps. Dues planxes grosses de fusta, del perfil d'una pera, unides amb pells de bou, que s'eixamplaven o s'estrenyien quan hi entrava o sortia vent. Funcionaven mogudes per un braç de fusta, que s'estirava amb una corda o cadena.

Allà on estaven les manxes de l'orgue no hi havia llum. Si qualche vegada, un infant, damunt el braç de son pare, pujava l'escala de caragol del Cor, a l'arribar a dalt, li agafava por, al veure aquell home estrany, com una bubota, tot enrevoltat de fosca, estirant una cadena acompanyadament.

Dins aquella fosca, En Nadal manxava, cantava, i alguna vegada s'adormia.

Perquè una de les coses inexplicables d'ell era la son. Com molts d'altres homes del seu temps, ell no necessitava màrrega, ni llit, ni malatàs. Dormia al sostre, a la palla, embolicat amb un llençol. Allà devia dormir com un benaventurat, però, evidentment, no li bastava. Devia tenir la malaltia de la son, perquè mai l'acabava. Ara que, quan s'adormia manxant, ben prest el despertaven els crits eufòrics de l'organista, que hi entrava renegant pel mal paper que li acabava de fer fer.

Alguna vegada, a les manxes, En Nadal cantava: una sola vegada a l'any. Era el dia de Pasqua, quan, contagiats, sens dubte, per l'entusiasme litúrgic de la diada, En Nadal rompia a cantar, tan desaforadament que des de l'església el sentien.

La son no sols el perseguia a les manxes, sinó que també l'acompanyava al campanar. Alguna vegada, els homes esperaven, fumant un xigarret, que tocassin el darrer per entrar a l'església, i el darrer no arribava. Llavors el rector havia d'enviar l'escolà:

"Vés, corrensos, al campanar, que aquell home s'ha adormit".

I En Nadal se despertava amb sobresalt, com si li haguessin entrat lladres a mitjanit, i, penjant-se de la corda, tocava el darrer.

Josep Nicolau Bauzá

ES NOTICIA...

NOCES D'OR I D'ARGENT

L'any passat començarem a celebrar, a la Parròquia, els cinquanta i els vint-i-cinc anys del matrimoni de la Vila.

Continuarem enguany. Serà el diumenge dia 30 de Desembre, el darrer de l'any i festa de la Sagrada Família.

A la Missa de les 7,30 del vespre, donarem gràcies i renovarem el compromís, ben gojós en arribar a les Noces d'Argent i, sobretot, a les d'Or, del matrimoni.

Després passarem al Cine Parroquial. El Grup "Sa Paparra", oferirà un "sainete" d'aquells que tant feien riure quan eren joves els padrins i padrines. També col·laboraran els al·lots del Club d'Esplai. Per acabar menjant un tros coca mentre deim molts d'anys.

EXCURSIÓ

El diumenge, dia 16 de Desembre, anirem al PUIG DE DANTA MARIA (Pollença).

Es una excursió de petita altura; la pujada és bastant empinada però gens difícil. Val la pena anar-hi ja que es pot contemplar una bellíssima panoràmica.

Pels qui els interessi poden apuntar-se abans de dia 12, al Cafè Amengual.

Partirem de la plaça de s'Estany, a les vuit i mitja.

Depositau quatre-centes pessetes.
Vós esperam.

PAGAR LA SUBSCRIPCIÓ

Com cada any, per a facilitar el pagar la subscripció d'aquest FULL "Santa Bàrbara", passarem pel domicili de tots els qui, dins el poble, troben cada mes el seu exemplar davall la porta.

Però els qui vulguin fer l'ingrés directament a La Caixa, el nostre núm. de llibreta és el 775-14 de Vilafranca.

ESCOLA DE PARES

Vol dir que l'ofici d'esser pares també s'ha d'aprendre; ja que ningú neix ensenyat. Vol dir que també hi ha escola pels pares.

Per això, l'Associació de Pares d'Alumnes de Vilafranca organitza un curs que durarà de Nadal fins a Pasqua. Començarà el dilluns dia 7 de Gener.

L'horari serà, des de les 8,30 (puntualment) fins a les 9,30 (també puntuals per acabar), tots els dilluns.

Seguirem el sistema de Radio ECCA.

Assessorarà el curs el rector de la Parròquia i professor de Cultura Religiosa i de ~~Cate~~ al Col·legi de Vilafranca, D. Miquel Mulet.

Vos podeu matricular, dient-ho a qualsevol dels membres de la Directiva de l'Associació.

MATINES DE NADAL

Les Matines començaran a les 10 del vespre del dilluns 24 de Desembre, per acabar devers les 11, o un poc abans.

O sigui, a la mateixa hora de tots els anys passats.

Si remarcam l'hora és perquè sempre hi ha gent que se'n recorda més de quan eren infants que dels anys darrers (senyal que ja n'han passat un caramellet de Nadals) i arriben a l'església prop de mitjanit, quan acaben de tancar. Llavors s'enfaden i els torrons no els cauen bé. Les matines comencen a les deu.

SAGRAMENT DE LA PENITÈNCIA

Acabant l'Advent, aquestes setmanes de preparació a les festes de Nadal, solem celebrar, plegats, el Sagrament de la Penitència, o del Perdó, o de la Reconciliació.

Enguany serà, com és costum, el divendres, dia 21, a les 8 del vespre.

J'HEU VIST LA PORTADA, AMB AL·LOTS I PAGESES QUE CANTEN L'ALEGRIA DE LES FESTES DE NADAL. AMB AQUESTA IMATGE VOLEM DIR QUE DESITJAM A TOTS, A TOTHOM, UNES FESTES FAMILIARS I CRISTIANES PLENES DE FELICITAT. I QUE L'ANY 1985, SIGUI BO DEL TOT.

De per la vila

NOVEMBRE

dijous, 1.

Moltes flors al Cementeri. Molta gent a l'església.

dissabte, 3.

"Gent de Bulla", un grup teatral felanitxer, ha representat una obra interessant a la Vila.

diumenge, 4.

Els petits del Club d'Esplai van d'excursió cultural per a conèixer les possessions del terme.

dimarts, 6.

Aquesta matinada ha mort Catalina Sastre Barceló, als 70 anys. Que al Cel ens trobem tots plegats.

dimecres, 7.

Avui ha nascut En Jaume Jaume Roig. Enhorabona als seus pares, En Miquel i Na Margalida.

L'home "del tiempo", cada dia diu que plourà; però encara no ha caigut ni una gota. Fa calor; el termòmetre està pels 20 graus.

divendres, 9.

Conferència organitzada per la Unió de Pagesos i la Cambra Agrària. Tema: Llavors més convenients per a la sembra de blat i ordi.

dissabte, 10.

Accident de tràfic, amb un mort i un ferit greu (tots de fora poble) aquesta matinada a la sortida de Vilafranca.

diumenge, 11.

Tot arriba. Avui, a la fi, ha plogut. Quaranta litres per metre quadrat.

dimarts, 13.

Ara en sap de ploure; amb llamps i trons. Anit, a les vuit i mitja, n'ha fet un de llamp que ens ha deixat esglaiats i... a les fosques. Pel carrer del Vent, endemés, se n'ha duit un tros de cantonada

divendres, 16.

Dues reunions, a la mateixa hora: Ple extraordinari a l'Ajuntament i Assemblea de l'Associació de la Tercera Edat.

dissabte, 17.

Naixement de Na Margalida Mascaró Català. Que us sigui enhorabona, Jaume i Maria.

El vespre, "Sa Paparra" ha representat l'obra del conegut autor francès, Molière, "El metge a garrotade". El públic (ja torna començar a anar-hi més gent) ha quedat embaïllat davant la qualitat de l'espectacle. Extraordinari, sublim, eren les paraules més repetides. Felicitacions!

dimarts, 20.

Va endavant l'esfaltat d'un parell de carrers del poble. Els voltants de l'Escola i Quarter de la Guàrdia Civil canvien d'aspecte.

dijous, 22.

Una nova vilafranquera ha vinguda avui al món: Na Catalina Garí Salas, i els seus pares, Tomeu i Catalina, tot contents. Que el goig us duri sempre.

dissabte, 24.

Avui horabaixa, als terrenys donats per l'Amo Antoni Caragol i la seva dona, al carrer Francesc Sansó, s'ha col·locat la primera pedra del futur edifici que hi ha d'aixecar l'Associació de la Tercera Edat. Han parlat: el president, Mestre Sebastià Ferret, el Batle, Bernat Garí i el President del Govern de la Comunitat Autònoma, Gabriel Cañellas. Endavant, padrins!!

diumenge, 25.

Festa de Santa Catalina, en diumenge. A moltes cases han fet gros.

dijous, 29.

La historiadora del poble veïnat de Porreres i catedrática de la Universitat, Maria Barceló, ha explicat a unes cinquanta persones què fou això de la revolta forana i les Germanies. Així han començat els actes culturals de les festes de Santa Bàrbara.

divendres, 30.

El dibuixant Guillem Darder ha obert una exposició a la sala de SA NOSTRA.

Al Cine Parroquial s'han sentides moltes mambelletes. Eren d'agraïment a la Coral de Felanitx que ha cantat extraordinàriament bé.

DESEMBRE

dissabte, 1.

Avui les mambelletes s'han sentides a l'església. La Banda de Música d'Algaida amb quasi una meitat dels seus components juvenets que no arriben als disset anys, ens han regalat un concert entusiasmador.

diumenge, 2.

Aquest horabaixa, la Banda de Tambors i Cornetes, amb un nombrós grup d'al.lots (i no tan al.lots) del Club d'Esplai disfressats amb molt de gust, han trescat la Vila abans de aturar-se a Plaça i engrescar tothom amb jocs molt participats.

Acabat el darrer joc (el ja sabut del xocolata), els components de SA PAPARRA han representat tres rondalles, a la mateixa plaça. Molt bona l'actuació teatral a l'amplària de la plaça i carrers veïnats.

El vespre, els pares i mares (més de seixanta) han escoltat, amb interès ben profund, En Pep Toni Fuster, psicòleg infantil, parlant del joc i la violència.

dilluns, 3.

Hem arribat a la revetla de Santa Bàrbara. L'esperat i fabulós DRAC ha sortit al carrer. Les setmanes de feina callada al Club d'Esplai, valien la pena. L'èxit és complet. I els sanjoaners, que tant han ajudat als de la Vila, a darreïa hora han anat a cercar el seu. Així els dos DRACS han recorregut els carrers de la Vila.

Al mateix temps, a la Plaça s'encenen els foguerons. Més tard començaven les torrades.

dimarts, 4.

La tasca dels bunyols ja duia dies de preparació. Farina, oli, sucre, ous, patates, i altre calaportal (ofrena de quasi cada família per a la festa) s'havia acaramullat a Ca Ses Monges.

Aquest matí, tot això es convertia en pasta, i després d'haver tovat, els bunyols sortien, a causa dels graciosos moviments dels dits, balladors, de les bunyoleres, per caure dins l'oli bullent.

L'horabaixa, els Tamborers i el Drac, reuneixen la gent a la Plaça; on el grup CUCORBA anima quasi dues hores de balls, cançons i jocs, que comencen els petits i acaben, junts, petits i grans.

El vespre, la Missa, Les xeremies acompanyen el ball de l'oferta. Mira que ho és ample el nostre temple!! Idò encara ha quedat gent sense poder entrar, perquè estava de gom en gom.

De l'església a la plaça, on esperaven els bunyols, i el vi, i la ballera, i les xeremies.... i, sobretot, les ganes de fer festa.

Molts d'anys!!

GRUP "SA PAPARRA"

"GENT DE BULLA"

Dies passats tingué lloc a Vilafranca una funció teatral. Era l'obra "Sa Clau", de l'autor català Noel Claraso. El grup que la va representar fou "Gent de Bulla".

Aquest grup nasqué a Felanitx, a partir d'un grup de joves als quals un bon dia se'ls ficà la idea de "fer teatre". Grup que es presenta així:

"Començarem, és clar, a força de vacil·lacions i empesos per la il·lusió, amb una obra de les típiques per als començaments: "Aigua de pluja". Una obra sencilla, sense gaire pretensions, però amb uns personatges tan coneguts i familiars que fer-los viure damunt un escenari no va esser gaire difícil. Aquesta era la seva aventatge.

Després vingué "L'amo de Son Magraner", obra que -malgrat no sortís de la comèdia regional- té uns continguts molt més humans i profunds dels que la majoria de gent hi vol veure.

Però, poc a poc, dins el grup sorgí la necessitat de fer qualche cosa més damunt l'escenari que no simplement fer viure uns personatges, com si fossin teresetes. No volíem només "jugar a fer comèdia". Ens férem conscients que hi ha una comunicació subtil, finísima i màgica entre el públic i l'actor, que ere mester aprofitar.

Per altra banda, sabíem que fer "teatre regional" no era més que tornar seguir les passes dels nostres pares, com aquell qui diu. No ens podíem resignar a fer el mateix paper dins el poble que feren altres grups, ja fa vint o vint-i-cinc anys.

Cercàrem. Però era difícil. Ens hauria agradat trobar una baula, com un esglaó intermig entre allò difícil (de representar i de veure) comèdia mallorquina i les obres més modernes dels nostres joves autors. Unes obres, aquestes darreres, que maldament ens fessin gola, tenien objectius un poc massa alts per a les nostres possibilitats.

I trobàrem "Sa Clau". Per a un que la mira sense més intencions que veure una història damunt un escenari, li pot agradar. Té "números" de comèdia. Però també té uns altres continguts.

Al temps que fou escrita, parlar d'un adulteri raonable, donar més importància a l'amor, al sentiment humà que a les normes socials -que tan sovint conforonem amb moral- podia esser escandalós. Ara ja no ho és tant, però hem de reconèixer que aquest tema és conflictiu, sobretot perquè s'han inposat més actituds i uns fets en aquest temps nostre que no tothom enten ni accepta.

La trobàrem equilibrada, humana i amb un cert

GRACIES

Volem donar-vos les gràcies a tots els qui vàreu venir a veure la comèdia "El metge a garrotades".

Realment no es pot dir amb paraules la satisfacció que dóna veure un teatre ple de gent. Penses en aquelles hores d'assaigs, de feina, de nirvis i de tantes coses; però que aquells moments et recompenen.

També volem donar les gràcies al Bar de Ca'n Boleto, que ens envià una bossa de bunyols, ben dolços i bons.

Agrïm igualment al bar Es Niu una botella d'anís, que ens ajuda a calmar els nirvis.

Ens agradaria que tot aquell que vulgui fe runa crítica damunt l'obra, ho faci, i si l'ens fa arribar, també li agrairem.

SANTA BARBARA

Mentre escrivim aquest full estam assajant un parell de rondalles per representar a les festes de Santa Bàrbara. Segurament ja les haureu vistes al llegir aquestes retxes.

La intenció és de col·laborar, i també divertir a la gent, principalment els nins, ja que les obres són infantils.

Esperam que vos hagin agradades; i que hagi passat unes bones festes. Molts d'anys!!

contingut.

Ja sabem que se'n podria treure més suc. Noltros, però, posam bastant del nostre esperit, com tants d'altres, de la nostra terra, que cerquen mitjançant el teatre, o d'altres activitats, fer viure la vida del poble, la vida compartida entre tots, viscuda, estimada i feta entre tots noltros.

ESPORTS

VOLEIBOL

En aquest mes de Novembre el Club Voleibol Vilafranca ha disputat dos dels quatre partits programats, ja que contra el Badia, dins el camp d'aquest, el partit fou suspès per la pluja, i el del diumenge 25 de Novembre, perquè l'Ophiusa no es presentà al Poliesportiu escolar.

VILAFRANCA - PETRA (0-3)

Partit trist, amb uns resultats rotunds a favor dels nostres veïnats de Petra, clarament superiors i clars aspirants al títol de campió de la 3ª divisió, que aquest any amb gitxatges nous vénen a reforçar el potent equip que ja era la temporada passada. El Vilafranca jugà bastant malament, amb moltes errades i amb l'equip justet (si mal no record sols hi havia dos jugadors en el banquet), essent un dels partits en que es comptava amb més jugadors. Sols desplegaren bon joc al final del tercer i definitiu set.

VILAFRANCA - ARTÀ (1-3)

Una altra derrota de l'equip vilafranquer, davant un equip que ha progressat molt i que, si una derrota amb l'equip de Petra estava dins una previsió lògica, contra l'Artà es podia aspirar a la victòria. Causes del mal moment pel que passa el nostre equip en podria enumerar bastantes, algunes disculpables, però és trist saber que quan són més a un entrenament tan sols se'n poden comptar quatre, si és que se'l pot anomenar entrenament ja que en el conjunt no es veu gens de preparació física ni tècnica amb el baló. Esperem que el correctiu de l'equip artanec ens serveixi de lliçó i que el Vilafranca jugui amb la fe de guanyar, perquè, quan es vol, es pot.

CONSERVEM EL VOLEIBOL

Com de tots és sabut, és l'únic esport que tenim en competició i per això hem d'intentar CONSERVAR-LO. I ho hem de fer començant pels jugadors, amb més serietat i amb il·lusió, ja que en el camí que es troba, crec que el perdrem. És obligació de l'equip de Voleibol, de cada un dels seus components, defensar la petita representació esportiva de Vilafranca, i tractar d'obrar en conseqüència. Perquè, si es comença per prendre-se els entrenaments amb la serietat necessària, amb tots els seus ingredients físics i teòrics es donarà la impressió de que l'equip ja genera l'energia suficient com per pensar en "donar llum" a equips juvenils..

Així, crec, que el Voleibol podrà, a Vilafranca, desenvolupar-se "en cadena" i després inclús es pot pensar en un, anomenem-lo "Voleibol de base". Per altra banda, el públic. Ja que no es pot parlar d'afició. El públic al que li agradi l'esport hauria de donar suport al petit club de Voleibol, perquè **ÉS L'ÚNIC QUE ENS QUEDA.**

Resulta molt trist, francament penós, anar als partits i veure que l'equip contrari té més gent que el de casa, el nostre. Manca, en definitiva, una afició, grossa o petita, però "afició" que motivi i estimuli al C.V. Vilafranca.

Avui, veure un partit de futbol costa un ull de la cara, i la gent va al futbol. En canvi, el Voleibol, que es pot veure gratis és presenciat per comptats aficionats. Realment mal d'entendre, perquè la diferència d'espectacle és més que discutible.

Maria Sansó.

EXCURSIO AL TORRENT DE MORTIX

Tard vàrem fugir
el grup excursionista
de la Vila cap a Mortix
d'on era la sortida.

Molt petit era aquest grup
i estava ell format
per Ernest, Nuri, Mark,
Pep, Mark Rafalet i Tomeu Mut.

Lleugera va ser la baixada
entre alzines i cirerers
fins que vàrem arribar
a una barrera tancada.

Un torrentó vàrem passar
entre estepes i terra roja
caminant vàrem trobar
una heura que és molt grossa.

L'heura, al principi del torrent
és un paratge molt escabros
pegàrem molts, però molts de bots,
sempre havíem d'anar molt atent.

Després d'una hora de caminar
esperant els de darrera
la mà a la butxaca em vaig posar
i quina va esser la feta
que les claus no vaig trobar!!

Enrera jo vaig tornar
per veure si les trobaria
fins an el cotxe vaig arribar
fent molt, però molta via.

Davant unes roques varen esser
mig tapades per la fullaca
les agaf, i partesc de quatre
perquè m'esperava En Mark Rafalet.

Molt aviat vàrem baixar
perquè el temps no mos bastava
la nit ja se mos acostava
quan abaix vàrem arribar.

Enmig dels dos torrens acampàrem
i encenguérem un bon foc
amb llum i un bon caliu sopàrem
i després "chistes" contàrem
per entretenir-nos un poc.

Al punt de la mitjanit
a dormir tots ens anàrem
molts d'avions mos passaren
per damunt, no un, sinó més de vint.

Mos despertèrem molt prest,
abans de sortir el sol,
ja havíem acabat la son
i berenàrem de cafè i llet.

Al cap d'un poc, d'una estona,
emprenguérem marxa altra vegada
recollírem sac de dormir i estora
i pel torrent començàrem la de-
vallada.

Anant pel llit del torrent
entre gorcs i pedres grosses
aviat tenguérem present
el gran roquissar del "Bes d'Oca".

Abaix d'ell hi ha un gran gorc
i després un petit soltant
quan baixa aigua és preciós
és un poc mal de passar
sinó, demanau-ho a En Guillem Bats.

L'aigua és d'una transparència tal
que més que aigua pareixia
una bassa d'oli, on es podia,
el cel i les roques, tot junt,
contemplar.

Se poden passar calamitats
fins i tot un vespre sense dormir
si després, de bon matí,
an aquest lloc es pot arribar.

Dintre les aigües d'aquest gorc
si podia veure, tot junt,
el cel, les roques del congost
i les muntanyes d'allà lluny.

Hi va trobar En Tomeu Mut
en aquest racó tal encant
que tot lo sant dia hauria estat
allà davant assegut.

Després d'un petit carreró
començàrem una petita pujada
mirant enrera qualche vegada
aquell lloc encantador.

Al cap de poc temps arribàrem
a la petita vall d'Ariant
tota ella la travessàrem
fins arribar a un acantilat.

A l'ombra d'un gran roquissar
i contemplant el bell paratge
mos posàrem a berenar
de pa i sobrassada, dàtils, vi i
formatge.

Aquí sols hi estiguérem un poc
perquè ja frissàvem d'arribar
a la "Cova de les Bruixes" on
de l'excursió era el final.

Per millor poder-hi baixar
deixàrem les nostres motxilles
a l'ombra d'un gran penyal

i així més lleugers vàrem arribar a la "Cova de les Bruixes".

Sols se les pot contemplar si a la petita platja arribau si per l'esquerra pujau a damunt un gran roquissar.

De les Bruixes té l'anomenada i és perquè no hi poden anar ni per terra ni per mar si no és amb una volada.

La mar té una tal blavor i és d'una bellesa tan subtil que jo a la natura li don mil gràcies per poder contemplar-ho.

El grup va anar a nadar i jo per amunt vaig partir a unes coves, a descobrir qualche cosa interessant.

Quan de les coves vaig sortir a la platja vaig mirar i vaig quedar ambadalit perquè en lloc de veure les Bruixes vaig veure les "sirenes" de la mar.

Després de prendre un poc el sol pujàvem a dinar al costat del torrent banyant-nos dins les aigües transparents ni fredes, ni calentes; va esser molt bo.

Al dinar no hi faltà res carn, trempó, fins i tot ensalada xina, dàtils, avellanes, prunes i "xocolatines" cafè, conyac i qualche rebantadet.

Com no hi havia aigua corrent vàrem haver de fer l'escurada dins les aigües del torrent; la Nuri i servidor estàvem de setmana.

El grup la sesta va fer jo com no podia dormir vaig tornar a partir a fotografiar el torrent, el forc i el petit saltant, i del torrent les remulles, i després, un poc més avall, la "Coma de ses Truges".

Mitjantzant l'horabaixa pujàrem quan ahvia passat un poc el sol així i tot encara suàrem i patírem un poc d'ofegó.

Després d'una llarga pujada i de molt de sofriment arribàrem a l'heura enyorada on era allà l'acabament.

No pot quedar oblidada una planta que sols aquí hi ha

ve de la darrera plana

Quan hi vaig començar, al manco érem dotze o tretze de servici, i quan me'n vaig anar era tota sola. Vaig seguir anant-hi tres vegades s'any, per a Nadal, Sant Vicenç i El Pilar, fins que sa senyora se va morir.

I, per acabar, que mos podrieu donar una recepta de qualche plat un poc raro, però que trobeu interessant?

PEDIUS AMB FUIA DE PÀMPOL

Les pedius preparades igual que si les hagués de rostir, sofregides, posades dins una palangana aposta p'es forn; un sostre de pedius i un sostre de fuies de pàmpol, ben amerades d'oli i vi sec. Així com van secant ses fuies de pàmpol, se n'hi posa un altre sostre, fins que ses pedius siguin ben cuites. Se presenten dins una palangana grossa, ses pedius compostes una devora s'altra; a uncostat de sa palangana, ses fuies de pàmpol, i a s'altra, pebres torrats trempats.

LLOM AMB PINYA

Per a deu persones:

Mig llom de porc, ben sofregit de cada banda; li feim taides d'un dit de gruixades, sense arribar a baix de tot. Abans de tair-lo hi hem posat pebrebó, sal i llimona.

S'agafa un pot de pinya tropical, se xapen ses taides per mig, se posen dins cada tai d'es llom i se fermen amb un fil, que no puguin fugir de dins es llom. Se posa dins es forn i, amb oli, un poc d'aigo i es suc de sa pinya, se cou dins una palangana.

Se lleva es fil, i se serveix, talment, dins una palangana. S'hi pot afegir un puré de patata i crostons de pa per adornar-lo.

Mos despedim de Madò Bàrbara i esperam que, per molt de temps, pugui seguir dins aquesta cuina que tant li agrada.

Toni Amengual

florida la vàrem contemplar i té per nom "Estepa Joana".

Jo crec que ens ho passàrem bé i convidat jo vaig quedar per aquí poder tornar a dormir an el torrent.

10 de Juny del 1984

Tomeu Mut.

CONVERSAM AMB...

MADÒ BÀRBARA JULIANA

An so mes de Novembre han començat ses matances, i lo primer que solem pensar en aquest temps, és en so menjar. Perquè l'quí no pensa amb un bon arròs, o unes bones sopes...?, o si es botifarrons s'esclataran, o si sa sobressada sortirà encertada... És a dir, es pensament se'n va cap a sa cuina, i a dins sa cuina hi sol haver una cuinera; i crec que més cuinera que Madò Bàrbara Juliana, no sé si en trobaríem cap. Per això és que hem anat a passar un horabaixa amb ella i mos conta un poc de sa seva vida.

Madò Bàrbara, vós vàreu esser sa cuinera de Sant Martí molt de temps, no és ver?

Sí ho vaig esser devuit anys, quan vaig començar tenia quaranta anys, i me'n vaig anar que en tenia prop de seixanta.

I com va esser que vos llogàreu per anar-hi a fer-hi feina?

L'amo En Mateu i Madò Monserrada varen venir a dir-me si volia anar vuit dies a Palma per emblanquinar a Ca's Senyors. Jo vaig dir que sí, però per emblanquinar, perquè a sa cuina sols no hi volia entrar, ni per fregir un ou, ja que me trobava molt inferior devora es cuiner que tenien.

Idò, com va esser que passàreu a sa cuina?

Perquè es cuiner se'n va anar per dos dies, i sa senyora també se n'anà a Sant Martí, i jo vaig quedar amb tots ets altres. No hi havia ningú per fer es menjar, i no em va quedar més remei que fer-lo jo.

Què vos recordau quin va esser es primer menjar que féreu?

Sopes bullides, per cert que en lloc de fer-les ben seques me sortiren que hi havia dos dits de brou; per darrerria vaig fer truita amb patata. Tant m'ho alabaren que l'endemà vaig haver de seguir dins sa cuina, i quan sa senyora va venir tots li envestiren dient-li que jo tenia tranc per a cuinera; i a partir d'aquí vaig començar a fer-hi feina, quan es cuiner no hi era. Feia es menjar que normalment havia fet a ca nostra.

I ja hi havíeu fet mai vós de cuinera?

NO, no hi havia fet mai, però m'agrada molt; mumare sempre me deia que jo no tendria cap dobber mai perquè perdria massa es temps culetjant per dins sa cuina.

I com vos arreglàreu per arribar a sebre'n tant?

Entre lo poc que jo sabia, sa senyora que me va ajudar molt, i es llibre de Na Colometa, i lo que jo d'es meu cap de vent hi afegia, per ells vaig arribar a esser una bona cuinera.

Amb lo importants que eren, aleshores, es senyors de Sant Martí, és her segur que a vegades haguéreu de fer menjar per a personalitats importants, què recordau d'això?

Quan va venir En Franco dugueren es cuiner i tot es servici de s'hotel Costa Azul; però quan va venir sa seva dona, que ho va fer dues vegades, mos vàrem arreglar Madò Escolana, Na Maria Tianeta i jo.

Moltes vegades va venir es Governador amb sa seva dona. Sa primera vegada que li vaig servir es cafè, vaig treure ses tasses sense es platets, es senyor em va dir: "Bàrbara, avui penses en l'amor de les tres taronges", i jo vaig veure on havia fallat.

Quina diferència hi trobau entre es Sant Martí de quan començàreu i d'es que deixàreu?

segueix a la plana anterior